

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Statskog SF
Postboks 63
7801 NAMSOS

Vår dato: **18 DES 2013**
Vår ref.: 201200155-41 ksk/hela
Arkiv: 312/155.C7
Deres dato: 13.12.2012
Deres ref.: Sørbuktelva kraftverk

Saksbehandler:
Henrik Langbråten

Statskog SF – Søknad om tillatelse til å bygge Sørbuktelva kraftverk i Sørbuktelva, Hemnes kommune, Nordland – oversendelse av NVEs vedtak

Vi viser til deres søknad datert 13.12.2012. om tillatelse til bygging av Sørbuktelva kraftverk.

NVE mener at kriteriene i vannressursloven § 25; ”Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet”, ikke er oppfylt. NVE gir ikke tillatelse etter vannressursloven § 8 for bygging av Sørbuktelva kraftverk.

Hovedgrunnen for avslaget er at prosjektet i Sørbuktelva vil gi negative konsekvenser for landskap, INON, friluftsliv, reindrift, og til en viss grad samlet belastning. Konsekvensene kan ikke avbøtes tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak. Dette er vektlagt i vårt vedtak.

En nærmere begrunnelse for vedtaket er gitt i vedlagte KSK-notat nr. 79/2013 – Bakgrunn for vedtak.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr. NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

KSK-notat nr.: 79/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Statskog SF/Sørbuktelva kraftverk		
Fylke/kommune:	Nordland/Hemnes		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.	
Saksbehandler:	Henrik Langbråten	Sign.:	
Dato:	18 DES 2013		
Vår ref.:	NVE 201200155-40		

Søknad om tillatelse til bygging av Sørbuktelva kraftverk i Hemnes kommune, Nordland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Høring og distriktsbehandling	6
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	8
NVEs vurdering	12
NVEs konklusjon	19
Vedlegg	19

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Sørbuktelva kraftverk. Søknaden behandles etter kapittel 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven til etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Statskog SF søker om å få bygge Sørbuktelva kraftverk i Hemnes kommune i Nordland. En utbygging vil omfatte etablering av en inntaksdam med HRV på kote 770, og en kraftstasjon på kote 390. Vannveien er planlagt som nedgravet rør på østsiden av Sørbuktelva. Utløpet i Sørbuktelva vil være ca. 240 meter oppstrøms elvas utløp i Tustervatnet. Sørbuktelva kraftverk er planlagt med en installert effekt på 2,5 MW, og beregnet årsproduksjon er på ca. 8,2 GWh. Adkomstveien til kraftstasjonen er planlagt som en permanent vei på vestsiden av Tustervatnet.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De to siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Det har kommet høringsuttalelser fra **Hemnes kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland Fylkeskommune, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Statens vegvesen, Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, Helgelandskraft AS, Kystverket i Nordland og Hemnes Turistforening**. De fleste har av høringspartene uttalt seg kritisk til det omsøkte prosjektet. Hemnes kommune har **frarådet** en utbygging. Nordland Fylkeskommune og Sametinget har fremmet **innsigelse** mot planene for Sørbuktelva kraftverk. Hovedtemaene i innsigelsene og frårådningen har vært konsekvensene for landskap, INON, friluftsliv og reindrift.

En utbygging som omsøkt vil føre til store terrenginngrep i et verdifullt landskap, som i øvre deler bærer preg av høyfjellslandskap. Fraføringen av vann vil påvirke inntrykkstyrken til flere av fossene i Sørbuktelva, hvorav en er godt synlig på avstand. I tillegg vil inngrepene i forbindelse med etableringen av inntak og rørgate være et permanent inngrep i et høyfjellsområde, som vil frata området mye av uberørtheten og svekke landskapsopplevelsen. Etableringen av en 2500 meter lang adkomstvei langs Tustervatnet vil i tillegg være et inngrep som medvirker til at området mister sitt uberørte preg.

Tiltaket vil medføre en betydelig reduksjon av INON-områder, herunder også villmarkspregede områder. Slik NVE ser det, er tiltaket dermed være i strid med OED sine retningslinjer for småkraftverk. NVE mener også at konsekvensene for friluftsliv her må ses i sammenheng med konsekvensene på landskapet og for bortfallet av INON-områder

Det har fremkommet under høringsrunden og på befaring at området er viktig for friluftsliv, og har en stadig økende popularitet blant turgåere. Tiltaket ligger nær Røssvatnet, men området fremstår som uberørt, og er en mulig adkomstvei mot Geittinden. NVE mener en utbygging av Sørbuktelva vil påvirke friluftslivsaktivitetene negativt, og medfører at et område som i dag fremstår som attraktivt for turgåere vil miste mange av sine kvaliteter.

NVE mener en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil påvirke viktige reindriftsarealer, både direkte og indirekte. Dette kan få innvirkninger på reinens bruk av området, og medføre negative konsekvenser. Ved etablering av en adkomstvei inn i området, må en økt menneskelig ferdsel også påregnes.

Konsekvensene av en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil etter NVEs syn medføre en vesentlig økning i den samlede belastningen i området ved Røssvatnet.

NVE mener prosjektet i Sørbuktelva vil gi store negative konsekvenser som ikke kan avbøtes tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak, slik at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Det kan derfor ikke gis konsesjon til prosjektet.

Søknaden for Sørbuktelva kraftverk ble sendt ut på høring sammen med ni andre småkraftsøknader i Hemnes kommune. NVE har på grunnlag av at det er knyttet store konflikter til prosjektet, valgt å avgjøre konsesjonsspørsmålet for Sørbuktelva kraftverk før de øvrige gjenstående sakene.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. NVE gir ikke tillatelse til bygging av Sørbuktelva kraftverk.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Statskog, datert 13/12-2012:

"Søknad om tillatelse til å bygge Sørbuktelva kraftverk

Statskog SF ønsker å utnytte en del av vannfallet i Sørbuktelva i Hemnes kommune og Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf § 8, om tillatelse til:

- Til bygging av Sørbuktelva kraftverk, Hemnes kommune, Nordland fylke

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Sørbuktelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av konsesjonssøknaden med vedlegg.

Det er bare en grunn- og fallrettighetshaver som blir berørt av planlagte Sørbuktelva kraftverk. "

Sørbuktelva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

Sørbuktelva kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	3,6
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	11,2
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	98,9
Middelvannføring	m ³ /s	0,356
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,009
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,085
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,225
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	770
Magasinivolum	Mill m ³	0,16
Avløp	moh.	390
Lengde på berørt elvestrekning	km	3,5
Brutto fallhøyde	m	380
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,88
Slukeevne, maks	m ³ /s	0,8
Slukeevne, min	m ³ /s	0,04
Tilløpsrør, diameter	mm	700
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2350
Installert effekt, maks	MW	2,5
Brukstid	timer	3200
MAGASIN		
Magasinivolum	mill. m ³	0,16
HRV	moh.	770
LRV	moh.	769
Naturhesterkrefter		130

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,3
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,8
Produksjon, årlig middel	GWh	8,2

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	40
Utbyggingspris	kr/kWh	4,9

Sørbuktelva KRAFTVERK, elektriske anlegg

Sørbuktelva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	3,0
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	3,0
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	2,9
Nominell spenning	kV	22
Jord- og sjøkabel		jordkabel

Om søker

Søker i saken er Statskog SF (SSF). SSF er et statsforetak som eier og driver 60 000 km² av fastlands-Norge, noe som tilsvarer 20 % av arealet. SSF disponerer 100 % av grunn- og fallrettighetene.

Beskrivelse av området

Sørbuktelva ligger sør i Hemnes kommune, ca 30 kilometer øst for Mosjøen. Sørbuktelva har sitt utspring like øst for Geittinden, og har sitt utløp i Tustervatnet. Inntaksområdet ligger i landskapsregion 36 – ”Høgfjellet i Nordland og Troms”, mens resten av utbyggingsstrekningen ligger i landskapsregion 33 – ”Innlandsbygdene i Nordland”.

Elva går gjennom et landskap som består av skog, myr og snaufjell. Elva går for det meste i en bekkedal, men også i åpnere myrområder. Sørbuktelva veksler også mellom rolige og striere partier, og det er flere fosser på den aktuelle utbygningsstrekningen. To av fossene er relativt store, og ligger på kote 570 og 620. Tregrensen i området ligger mellom kote 500 og 600.

Nedbørfeltet tilhører lavalpin og nordboreal vegetasjonssone. Nesten hele nedbørfeltet tilhører her oseanisk seksjon, og det faller 1500-2000 mm. nedbør i et normalår.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Nedbørfeltet til Sørbuktelva kraftverk er tilnærmet uberørt av tekniske inngrep, og i prosjektområdet forøvrig er det heller ingen infrastruktur.

I forbindelse med Øvre Røssåga kraftverk, er Røssvatnet regulert til vannkraftformål. Dette gjør at Tustervatnet går i ett med Røssvatnet. Nedre del av Sørbuktelva som renner ut i Tustervatnet er derfor påvirket av reguleringen. På motsatt side av Tustervatnet går RV 806 og en høyspentlinje.

Teknisk plan

Inntak

Det vil bli konstruert en betongdam med dambunn på kote 766. Denne vil bli 4 meter høy og 10 meter bred. Inntaket vil ligge i dammen, og vil medføre sprengning av fjell. Det vil bli brukt helikoptertransport til bygging av dam og inntak. Det vil bli anlagt et rør i dammen for slipp av minstevannføring.

Reguleringer

Det er planlagt å bruke inntaksmagasinet til kraftverket som et buffermagasin. Vannstanden vil variere mellom den naturlige vannstanden til tjernet på kote 769 og HRV på kote 770. Dette gir et buffervolum på 0,16 millioner m³ og en magasinprosent på 0,14 %. Det er i søknaden beregnet at denne reguleringen vil gi en økt kraftproduksjon på ca. 0,9 GWh.

Rørgate

Rørgaten vil bli 2350 m lang, med en diameter på røret på 700 mm. Røret er planlagt nedgravet på hele strekningen. Søker planlegger å bruke både GRP- og støpejernsrør. I de øvre deler av vannveien må det beregnes en del sprengning, mens i de nedre deler blir det noe hogst. Adkomsten vil skje via en midlertidig anleggsvei langs rørtraseen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert inntil Sørbuktelva på kote 388, med turbinsenter på kote 390. Det vil bli installert en Peltonturbin med en ytelse på 2,5 MW. Maksimal slukeevne vil være 0,80 m³/s, og minste slukeevne vil være 0,04 m³/s. Bygget vil ha en grunnflate på 80-100 m².

Elektriske anlegg

Generatorspenningen vil være 6,6 kV, og transformatoren vil ha en omsetning på 6,6/22kV.

Veier

Det er ingen eksisterende veier til planområdet. Det planlegges en ny permanent adkomstvei på 2500 meter fra RV 806 og frem til kraftstasjonen. Det vil også bli anlagt en midlertidig anleggsvei langs rørgaten.

Massetak og deponi

Nødvendig tilleggsmasse for tilbakefylling rundt rør forutsettes hentet fra lokale massetak og overskuddsmasse fra utsprengte grøfter. Masse for bygging av dam, inntak og konstruksjoner bestående av betong vil bli tatt fra massetak. Eventuell overskuddsmasse fra fjellgrøft vil bli tippet på et massedeponi.

Arealbruk

Tiltaket vil få et midlertidig arealbehov på 232 daa, hvor den største andelen er knyttet til reguleringsmagasinet og nedgraving av rørgata. Det permanente arealbeslaget er estimert til å være på 184 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er i kommuneplanens arealdel definert som et LNF-område.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berører ikke prosjekter som er behandlet i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Sørbuktelva er ikke vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket vil berøre alle soner av INON.

Nasjonale laksevassdrag

Sørbuktelva er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det ligger ingen verneområder i nedbørfeltet.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Nordland Fylkeskommune kommenter i sin høringsuttalelse at en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil være i strid med regional politikk, jf. Nordlands regionale plan for småkraftverk.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 06.09.13 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland (FNF), Hemnes Turistforening og Naturvernforbundet. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar. Søknaden utsendt på høring sammen med ni andre søknader i Hemnes, men på grunn av isolert beliggenhet og høyt konflikt nivå er den vurdert nå for seg selv.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hemnes Kommune fraråder en utbygging av Sørbuktelva kraftverk i et vedtak av kommunestyret den 29.05.2013. Kommunen mener at tiltaket vil ha middels til store negative konsekvenser for INON-

områder og reindrift. De mener også at tiltaket vil medføre middels negative konsekvenser for landskap og brukerinteresser.

Fylkesmannen i Nordland kommer med en uttalelse i brev datert 15.05.2013. Fylkesmannen stiller seg kritisk til en utbygging av Sørbuktelva kraftverk. Fylkesmannen mener den største konflikten er reduksjonen av INON-områder. De påpeker at prosjektet vil redusere villmarkspregede områder med 9,4 km², sone 2 med 5,8 km², og at 12,2 km² med INON sone 1 vil bli omklassifisert til sone 2. Fylkesmannen mener dette kommer i konflikt med målet om å sikre de gjenværende urørte naturområdene i Nordland og Norge.

Fylkesmannen påpeker også konfliktene knyttet bruken av området til friluftsliv. Det foregår i dag en del friluftsliv i området, og særlig en reduksjon i vannføringen og en reduksjon av fossefallene vil påvirke friluftslivet negativt.

Nordland fylkeskommune fremmer innsigelse til planene i et vedtak av Fylkesrådet den 18.06.2013. Dette begrunnes på følgende måte:

"... Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de negative konsekvensene for store villmarkspregede INON områder og viktige reindriftsområder. I tillegg har tiltaket liten samfunnsnytte, og vil få negative konsekvenser for blant annet friluftsliv og biologisk mangfold. Etter fylkesrådets vurdering vil en utbygging totalt sett gi vesentlig større negative enn positive konsekvenser. Fylkesrådet ser ingen avbøtende tiltak som kan bidra til at innsigelsen trekkes."

Sametinget fremmer innsigelse mot planene om Sørbuktelva kraftverk i en uttalelse datert 04.07.2013. Innsigelsen begrunnes ved at tiltaket vurderes å ha vesentlige negative konsekvenser for reindriften i området.

Reindriftsforvaltningen i Nordland kommer med uttalelse datert 27.05.2013. Reindriftsforvaltningen fraråder at det blir gitt konsesjon til Sørbuktelva kraftverk, da de mener tiltaket vil ha stor negativ konsekvens for reindriften. De mener mange ulike særverdiområder for reindrift vil bli berørt direkte eller indirekte. De fremhever særlig den planlagte 2,5 km lange veien som vil ligge nært kalvningsland og oppsamlingområde. Veien vil kunne gi økt trafikk i område selv om den blir avstengt med bom. De mener det er uheldig at en naturlig trekklei kan bli påvirket ved regulering av elva, siden det er et område mellom 2 ulike beitesesonger (vår/sommer) Selve rørgaten og kraftstasjonen er vurdert til å ha lite arealmessig betydning for beitearealene.

Statens vegvesen peker i sin uttalelse av 15.04.2013 på at avkjørselsforhold må avklares i reguleringsplaner, eller omsøkes i en egen søknad.

Helgelandskraft AS uttaler følgende om nettkapasitet i brev av 30.4.2013:

"Det er per i dag ikke kapasitet i eksisterende distribusjonsnett til å ta imot produksjon fra Sørbuktelva. Hvilke forsterkningstiltak som må gjøres avhenger av andre planlagte utbygginger i dette området (Stikkelvika og Tverrbergelva)"

FNF Nordland FNF henstiller om at det ikke blir gitt konsesjon til Sørbuktelva kraftverk i en uttalelse datert 3.6.2013. De har flere generelle merknader til de omsøkte småkraftverkene i Hemnes kommune. FNF mener mange store kraftutbygginger har påvirket vassdragsnaturen med tilhørende økosystemer i Hemnes kommune. FNF trekker også frem at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved behandling av nye inngrep. Videre etterlyser FNF mer kunnskap og bedre utredninger mhp. tema om samla belastning.

FNF påpeker at Sørbuktelva kraftverk vil berøre INON-områder av stor verdi, og vil medføre et bortfall av villmarkspregede områder. FNF mener et tap av INON-områder av dette omfanget er uakseptabelt.

FNF er også kritiske til at det er to fosser på prosjekstrekningen som blir berørt, og at en utbygging av vassdraget vil forringe landskaps- og opplevelsesverdiene i en stor grad.

FNF mener et småkraftverk i det aktuelle området vil være negativt for friluftslivet, og at konfliktgraden er uakseptabel. De påpeker at området er registrert som utfartsområde/svært viktig friluftsområde i kommuneplanen til Hemnes kommune.

Hemnes Turistforening kommer med uttalelse i brev datert den 1.5.2013. Turistforeningen fremhever at området rundt Kjerringtinden, Geittinden og Bruskanken i dag, sammen med Okstindmassivet, står frem som et av få områder i Hemnes med få menneskelige inngrep, og at det aktuelle området blir stadig mer populært blant turgåere i Hemnes.

De påpeker at tiltaket vil medføre en rekke uønskede naturinngrep, og at produksjonen av elektrisk energi etter deres syn er for liten i forhold til de negative virkningene.

Hallvard Kjelen kommer med uttalelse datert 10.04.2013. Hallvard Kjelen påpeker at Sørbuktelva ligger ved inngangen til et større villmarkspregede område med høye fjell, som f. eks Geittinden og Kjerringtinden, og at området allerede er strekt berørt på grunn av reguleringen av Røssvatnet/Tustervatnet. I denne sammenhengen må elva ses på som en viktig restverdi. Videre påpekes det at tiltaket vil berøre INON-områder i stor grad, og det må tillegges vekt. Kjelen kommenterer videre at rørgaten delvis er over tregrensen, noe som vil føre til store sår som vil bli sent revegetert.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 26.08.2013 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Kommentarer til uttalelser til søknad om konsesjon for bygging av Sørbuktelva Kraftverk - Hemnes kommune

Det har kommet inn følgende høringsuttalelser til søknad om bygging av Sørbuktelva kraftverk: Hemnes kommune , datert 29.05.2013.

Fylkesmannen i Nordland, datert 22.05.2013

Reindriftsforvaltningen i Nordland, datert 27.05.2013

Sametinget, datert 04.07.2013

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, datert 03.06.2013

Helgelandskraft As, datert 30.04.2013

Hemnes Turistforening, datert 01.05.2013

Statens Vegvesen, datert 15.04.2013

Kystverket, datert 15.04.2013

Hallvard Kjelen, datert 10.04.2013

Nordland fylkeskommune, datert 18.06.2013

INON OG LANDSKAP.

Hovedbegrunnelsen for flere av høringsuttalelsene er at de har innsigelser på at inngrepet vil få negative konsekvenser for store villmarkspregede INON områder. Disse er Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland, Hemnes Turistforening, Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, Hemnes kommune og Hallvard Kjelen.

Kommentar :

INON er et begrep som brukes om områdets grad av urørthet. Et INON-område defineres ut fra avstand til tekniske inngrep. Dvs, tyngre tekniske inngrep som veier, kraftlinjer, regulerte vann og elver, inntak og kraftstasjoner, mv. Inngrep som hytter, hogst og kraftlinjer under 33 kV påvirker imidlertid ikke INON. INON deles inn i tre forskjellige typer. Områder som ligger mellom 1 og 3 km fra tekniske inngrep inngår i INON sone 2. Områder som ligger 3-5 km fra tyngre tekniske inngrep inngår i INON-sone 1, mens områder som ligger 5 km eller mer fra tyngre tekniske inngrep inngår i det som omtales som villmarkspregede områder.

Bygging av Sørbuktelva kraftverk vil føre til bortfall av INON-områder (inkl. villmarkspregete områder). Hemnes kommune og fylkeskommunen i Nordland mener at de negative konsekvensene er for store ettersom 9,4 km² av 20,8 km² sammenhengende villmarkspregede områder blir berørt. Dette tilsvarer ca. 45 % av det sammenhengende villmarkspregede området. OEDs retningslinjer sier at «Prosjekter som innebærer et betydelig inngrep ved plassering av inntak eller kraftstasjon i villmarkspregede områder, eller medfører betydelig reduksjon av INON-områder med stor verdi, bør som hovedregel unngås».

38 % av Nordland fylkes areal er vernet på en måte som utelukker bygging av nye vannkraftverk. Utbygging av vannkraftverk er i tråd med regjeringens politikk og det er et regionalpolitisk mål i Nordland å bygge ut ny vannkraft der konsekvensene for andre arealbruksverdier er akseptable. Sett i lys av at slik utbygging skal skje i områdene som ikke er vernet, samtidig som det kun er utvalgte områder som egner seg for vannkraft, er det svært begrenset med områder som er aktuelle for utbygging. Også i de ikke-verna områdene er det sterke føringer for hva som kan bygges ut av små vannkraftverk, og med en restriktiv forvaltningspolitikk utenfor de vernede områdene vil det generelt bli liten mulighet for næringsutvikling i Nordland. I forhold til OEDs retningslinjer legger Nordland opp til en strengere linje ved at «det ikke skal tillates utbygging i villmarkspregete områder» (retningslinje C2), ettersom OED retningslinjer sier at reduksjon av slike områder «bør unngås» (fra Høring - søknad om bygging av Sørbukta kraftverk —Hemnes kommune)

INON er et verktøy som ikke sier noe om de reelle verdiene i et område, men fungerer mer som en indikator som skal si noe om utviklingen innen arealbruk lokalt, regionalt eller nasjonalt. INON har også den svakhet at systemet ikke skiller mellom inngrepenes omfang og art. Det er forståelig at det er et nasjonalt mål å ivareta områder uten inngrep. I dette tilfelle vil de planlagte inngrepene ikke være av forurensende art og vil pga. topografien i området ha lite influensområde visuelt. Funksjonen vil for de aller fleste interesser bli som i dag.

Visuelt er det veien langs Tustervatnet og vannveien (nedgravde rør) som vil være mest synlige av inngrepene. Vannveien vil etter hvert revegeteres. Veien langs Tustervatnet ligger et stykke fra de villmarkspregede områdene og vil alene ikke påvirke de villmarkspregete INON-områder. Det er viktig å påpeke at utbyggingen ikke vil påvirke det villmarkspregete INON-område fysisk, men at det er den geografiske avstanden til tekniske inngrepene som blir mindre. INON-områdene som berøres har et stort areal, og selv om de villmarkspregete områdene, samt de andre INON-områdene som påvirkes, er relativt store vil ikke de inngrepsfrie områdene i seg

selv få endret verdi. Det er med andre ord fremdeles slik at store inngrepsfrie arealer, både av sone 2, sone 1 og villmarkspregede områder, vil forekomme (fra konsesjonssøknad).

På kartet http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/multimedia/44426/inon_18_0308%20Nordland.pdf kan en lese at ca. 50 % av Hemnes kommune dekkes av INON-areal. Majoriteten av andelen er INON-sone 2. INON-sone 1 dekker ca. 16-18 % av kommunearealet. De villmarkspregete områdene dekker ca. 5 %. Tallene er fra 2008. Lite har endret seg siden januar 2008.

Store deler av Nordland fylke, Hemnes, og nabokommunene er vernet. I området rundt Røssvatnet finnes bl.a. Nordre Varnvassdalen, Varnvassdalen, Storelva-Stillelva, Røssvassholmen og Raudvassåsen, som alle er verna som naturreservat. Øst for Røssvatnet ligger Favnvassdalen som er verna som landskapsvernområde. I sør ligger Børgefjell og Lomsdal-Visten, begge store nasjonalparker. Naturen blir med andre ord tatt vare på i fylket og i regionen. På toppen av dette finnes det store forekomster av INON-områder, også villmarkspregede områder. Dette gjelder både i Hemnes kommune, samt i regionen og fylket. Ettersom det er såpass mye verna områder i regionen, kan det muligens diskuteres hvorvidt de villmarkspregede områdene synker noe i verdi sett i forhold til alle verneområdene.

Evt. Avbøtende tiltak:

Det finnes et potensielt avbøtende tiltak i denne saken. Ved å redusere magasin og regulering (gjennom året) som innebærer at vannstandsøkningen eller senkningen er mindre enn en meter, vil ikke det regulerte vannet lengre bli kategorisert som et tyngre teknisk inngrep og derfor ikke påvirke INON-områder. Det hjelper imidlertid lite på det totale omfanget ettersom inntak elva fortsatt faller inn under denne kategorien. Frafall av INON- område vil fortsatt være høyt og gi høy negativ konsekvens. Andel villmarkspreget natur (INON) som nå vil bortfalle er ca. 8 km². Mao. En reduksjon på ca. 1,4 km².

REINDRIFT

Den andre hovedbegrunnelsen for innsigelse til inngrepet i Sørbuktelva er hensynet til reindrifta i området. Direkte innsigelser på dette har kommet fra Reindriftsforvaltningen i Nordland og Sametinget.

Kommentar :

Jillen-Njarke reinbeitedistrikt v/ Torstein Appfjell har ikke sendt inn høringsuttalelse. I flere telefonmøter med reinbeitedistriktet, og senest under befaring i området den 27.08.13 kan de opplyse at de lenge har planlagt et samlingsgjerde på nordsida av Sørbuktelva. Det området som er best egna til dette mhs til driving og inngjerding av rein ligger ca. 200 nord for planlagt kraftstasjon. Dette samlingsgjerde vil lette driften til Jillien-Njarke reinbeitedistrikt, og en vei inn i området vil framskynde Deres planer for dette anlegget. De har samtidig et sterkt ønske om at veien blir stengt for motorisert ferdsel for allmennheten. Dette som et avbøtende tiltak for å minske trafikken og få minst mulig forstyrrelser inn i beiteområdet. Statskog og Jillien-Njarke reinbeitedistrikt har sammenfallende interesse av at veien blir stengt med bom, og dette vil fra vår del bli imøtekommet. Ut fra disse forholdene har reinbeitedistriktet ingen innvendinger til planene om kraftutbygging i Sørbuktelva.

FRILUFTSLIV

FNF Nordland og Hemnes Turistforening mener at dette tiltaket vil ha negativ konsekvens for friluftslivet i området. FNF skriver at i følge kommuneplanen til Hemnes kommune er området registrert som utfartsområde/ svært viktig friluftsområde.

Kommentar :

Det er ingen markerte stier i området, og det er lite som tyder på at området er et utfartsområde. Terrenget langs Tustervatnet inn mot Sørbuktelva har flere tversgående bekkedaler som kan være vanskelig og krysse ved store nedbørmengder, samt at noen av bjørkeliene opp mot fjellet er svært bratte og nesten uframkommelig. De fleste som benytter området går heller inn fra Little Tustervatnet og sør/vestover mot Vefsn. Her er det opparbeidet sti etter lang tids bruk. Dette var den gamle ferdselsveien fra Tustervatnet og over til Herringbotn i Vefsn kommune. Langs denne stien er det flere fiskevatn som er lett tilgjengelig. Hvis det stemmer at kommuneplanen i Hemnes kommune beskriver nedslagsfeltet til kraftverket som et svært viktig friluftsområde er kartgjøvelsen feil. Mest sannsynlig er dette beskrevet område som ligger lengre nord, og utenfor nedslagsfeltet til påtenkt kraftverk."

Tilleggsuttalelser

Hemnes Turistforening kom med en tilleggsuttalelse etter befaring, i et brev den 16.09.2013:

"Den siste av de tre konsesjonssøknadene Hemnes Turistforening har stilt seg kritisk til er Statsskogs prosjekt i Sørbukta. Inngrepene en utbygging vil medføre her vil gå som en kile inn i et landskapsområde som i dag framstår som uberørt. Måten rørgate og dam vil anlegges på vil lage store og varige landskapsmessige arr. Bekken man vil utnytte til kraftproduksjon er i dag et tydelig og verdifullt landskapselement. Området er attraktivt for friluftsliv i dag, og utbyggingen vil redusere denne verdien i betydelig grad. Inngrepet vil også redusere volumet av urørt natur i området i vesentlig grad. Statskog vil også bygge vei fram til kraftstasjonen, men stiller seg negativ til at en slik vei skal kunne brukes av allmenheten, primært fordi de mener vedlikeholdskostnadene kan bli for store. Om det skulle bli gitt konsesjon for dette anlegget må ulempene etter vår mening kompenseres også med at allmenheten kan nyte godt av veianlegget. Hemnes Turistforening mener stadig etter befaringen at konsesjon ikke bør gis til denne utbygginga"

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 3,6 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,356 m³/s. Effektiv innsjøprosent er i nedbørfeltet er 4,9 %, og det har en breandel på 9,7 %. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vår- og sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 85 og 6 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 9 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 0,80 m³/s, og minste driftsvannføring 0,04 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 85 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 6 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 82 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Det er søkt om en maksimal slukeevne tilsvarende 225 % av middelvannføringen, og en minstevannføring på 85 l/s i perioden 01.05. til 30.09, og 6 l/s resten av året. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 225 l/s rett oppstrøms kraftstasjonen. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 43 dager i et middels vått år. I 82 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket.

NVE mener den omsøkte maksimale slukeevnen er relativt høy og vil frata vassdraget mye av den naturlige vannføringsdynamikken, ved at det kun i enkelte perioder vil bli overløp over dammen. Etter en eventuell utbygging vil vassdraget i lengre perioder derfor være preget av størrelsen på en eventuell minstevannføring som NVE fastsetter.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet en årlig gjennomsnittlig kraftproduksjon i Sørbuktelva kraftverk til ca. 8,2 GWh, fordelt på 2,3 GWh vinterproduksjon og 5,8 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 40 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,9 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Naturtyper

Tiltaksområdet ble befart av SWECO den 11. august 2011 i forbindelse med utarbeidelsen av den biologiske utredningen for Sørbuktelva kraftverk. Det ble ikke registrert prioriterte naturtyper eller truede vegetasjonstyper i området, og området er gitt liten verdi for disse temaene. Det ble avdekket

enkelte lokaliteter som hadde antydning til kvaliteter som kan identifisere en verdifull naturtype, men disse hadde en for liten utbredelse og kvalitet til å registreres.

NVE har heller ingen andre opplysninger eller mottatt høringsuttalelser om at det finnes verdifulle naturtyper i influensområdet for Sørbuktelva kraftverk. NVE legger til grunn at en eventuell utbygging av Sørbuktelva kraftverk ikke vil påvirke verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper i området.

Arter

SWECO har i sin rapport omtalt sporadisk opptreden av gaupe (VU), jerv (EN) og brunbjørn (EN) i influensområdet. SWECO oppgir at også strandsnipe (EN) og fiskemåke (EN) holder til i nærheten. Det kan heller ikke helt utelukkes at det kan finnes rødlistede moser og lav i området, men totalt sett vurderes potensialet som lavt i rapporten.

NVE mener at en eventuell utbygging av Sørbuktelva kraftverk ikke vil komme i stor konflikt med sjeldne eller rødlistede enkeltarter i influensområdet, og dette temaet vil dermed ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fattet beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Sørbuktelva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Sørbuktelva kraftverk finnes det ingen registrerte verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper. Av rødlistearter er det kun sporadisk opptreden av gaupe (VU), jerv (EN) og brunbjørn (EN) i området. I tillegg holder strandsnipe (EN) og fiskemåke (EN) til i nærheten, men vil ikke bli direkte berørt. En eventuell utbygging av Sørbuktelva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Om temaet "samlet belastning" viser vi til vurderingene senere i notatet.

Landskap og INON

Det omsøkte tiltaket ligger under to ulike landskapsregioner. Inntaksområdet er planlagt i landskapsregion 26 - Høgfjellet i Nordland og Troms, mens resten av tiltaket ligger i landskapsregion 33 – Innlandsbygdene i Nordland. Sørbuktelva går gjennom et varierende naturlandskap med

fjellskog, myr og snau fjell. Elva veksler mellom roligere og striere partier med innslag av flere fosser. Det er særlig den øvre fossen på kote 620, med et fall på omlag 12 meter, som er synlig på avstand. Sørbuktelva har sitt utløp i Tustervatnet, som har en regulering på 13 meter i forbindelse med reguleringen av Røssvatnet. Det meste av den berørte elvestrekningen er ikke synlig på lengre avstand, men områdene rundt elva og den planlagte vannveien er godt synlig på avstand. Det generelle preget av planområdet som en helhet, er at det fremstår som uberørt.

Det er flere fosser på den berørte strekningen av Sørbuktelva, hvorav to godt synlige. Fossene er for det meste synlig lokalt, men den øvre fossen er også synlig et større landskapsrom. Fossenes styrke og synlighet varierer naturlig avhengig av vannføring i elva. I etterkant av en utbygging vil det bli lengre perioder med lav vannføring i Sørbuktelva, noe som vil gå ut over fossenes funksjon som landskapselementer.

NVE mener det må påregnes mye sprengning og store inngrep ved legging av rørgaten og etableringen av inntaket. Dette vil skje i hovedsak ovenfor tregrensen, og de øvre deler av området kan klassifiseres som høyfjell. Dette er derfor et landskap som preges av snau fjell, eller hvor det er sparsomt med vegetasjon. En revegetering etter en ev. utbygging vil dermed være vanskelig eller ta lang tid. NVE mener at inngrepene i forbindelse med inntak og rørgaten dermed vil etterlate et bredt og synlig belte i et fjellområde som fremstår som uberørt. Dette vil også være permanente og godt synlige inngrep i driftsfasen. Adkomstveien vil bli på 2500 meter, og vil være et nytt permanent inngrep som vil forandre landskapets karakter i nedre deler ved Tustervatnet.

I følge OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk" skal det tas spesielle hensyn der tiltak berører områder med sårbart høyfjell. Høyfjell er her definert som: "... områder ovenfor tregrensen". I retningslinjene står det at følgende inngrep bør unngås i slike områder: *"Inngrep som er svært synlige og som etterlater varige sår i naturen"*. Slik NVE ser det, vil inngrepene i forbindelse med etableringen av inntaket og vannveien for Sørbuktelva kraftverk berøre området som fremstår som høyfjellsområder. Inngrepene vil også være svært synlig, både lokalt og på avstand.

De samme retningslinjene sier også at: *"Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås"*. NVE mener at minst to av fossene i Sørbuktelva kan sies å ha lokal betydning i området rundt Sørbuktelva og Tustervatnet. NVE vurderer videre at en redusert vannføring i Sørbuktelva vil redusere de to fossene, og dermed også senke verdien som landskapselementer.

NVE legger til grunn at det omsøkte tiltaket vil føre til en betydelig negativ konsekvens for landskapet. Inngrepene som planlegges vil fremstå som fremmedelementer i lang tid, spesielt i høyfjellsområdene. Vi tillegger konsekvensene for landskap stor vekt i vår vurdering av tiltaket. NVE registrer også at mange av høringspartene har også uttrykt bekymring for hvordan det omsøkte tiltaket vil påvirke landskapet og landskapsopplevelsen.

INON

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON) er en kartfesting av inngrepsfri natur, og er definert som områder som ligger en kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep. Forholdet er omtalt i OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk", hvor det bl.a. framgår at det er et nasjonalt mål å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på. INON er en indikator på hvordan inngrepsstatusen i norsk natur utvikler seg, og reduksjon av INON vil være indikasjon på en konflikt. Konfliktgraden må likevel vurderes konkret i det enkelte sak av NVE.

Inntaket til kraftverket er omsøkt innenfor INON sone 2, og i nærheten av villmarkspregede områder. Totalt er det beregnet i søknaden at 9,4 km² med villmarkspregede områder vil omklassifiseres ved en utbygging av Sørbuktelva kraftverk.

NVE mener et bortfall av 9,4 km² med villmarkspregede INON-områder er betydelig, ikke minst siden dette bortfallet tilsvarer 45 % av det samlede villmarkspregede området som berøres. Bortfallet av INON-områder er et av hovedargumentene i frarådingen av prosjektet fra Hemnes kommune og innsigelsen fra Nordland Fylkeskommune. Fylkeskommunen påpeker også at INON-områder er viktige for naturmangfold, og for å hindre fragmentering av habitater. Fylkesmannen i Nordland har også uttalt at et slikt inngrep vil vanskeliggjøre nasjonale mål om å ta vare på i gjenværende INON-områder, og påpeker videre at det er stort utbyggingspress rundt Røssvatnet.

Det er få avbøtende tiltak som vil redusere bortfallet av INON områder. Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene kommentert muligheten av og ikke å regulere vannet ved inntaksdammen. I kommentarene til høringsuttalelsene kommer det frem at tiltaket fortsatt vil medføre at 8 km² med villmarkspregede INON-områder vil omklassifiseres. NVE mener derfor at bortfallet selv med denne løsningen fortsatt vil være av vesentlig betydning, særlig når det ses i sammenheng med virkningene for landskap og friluftsliv.

I henhold til OEDs retningslinjer for småkraftverk er prosjekter som reduserer arealer definert som villmarkspregete, eller med stor verdi, de mest konfliktfylte. Om tiltak i slike områder sies følgende: *"Prosjekter som innebærer et betydelig inngrep ved plassering av inntak eller kraftstasjon i villmarkspregede områder, eller som medfører betydelig reduksjon av INON-områder med stor verdi, bør som hovedregel unngås."*

Vi mener OEDs retningslinjer for småkraftverk i stor grad samsvarer med fylkeskommunens retningslinjer (C1 og C2) i den regionale planen for små vannkraftverk. Disse retningslinjene sier at utbygginger inne i villmarkspregede områder, og utbygging av små vannkraftverk som medfører en betydelig reduksjon i villmarkspregede INON-områder, ikke skal tillates.

NVE mener at bortfallet av villmarkspregede områder er meget høyt. NVE mener videre at aktuelle områdene ved Sørbuktelva, og opp mot Geittinden fremstår som uberørt og er viktig i et område med mange ulike inngrep. Dette gjør at de gjenværende INON-områder er av en stor verdi. Tiltaket vil dermed etter vårt syn komme i konflikt med OED retningslinjer og den regionale planen. Dette tillegges avgjørende vekt i konsesjonsspørsmålet.

Friluftslivsinteresser

Sørbuktelva ligger i nærheten av fjelltoppene Kjerringtinden og Geittinden, som i dag er områder med lite menneskelige inngrep. Dette området er, sammen med Okstindan, fremhevet av Hemnes Turistforening som en de viktigste områdene for utøvelsen av friluftsliv i Hemnes kommune. Det kommer også frem at området rundt Sørbuktelva får en stadig større popularitet blant turgåere. Det er ikke merket noen trasé langs Sørbuktelva, men det går frem av turkart at en av hovedtraseene mot Geittinden er langs Tustervatnet og Sørbuktelva. Hemnes kommune legger også vekt på de negative konsekvensene for friluftsliv i sin fraråding fra av prosjektet.

NVE mener det er knyttet store opplevelsesverdier til landskapet i og rundt Sørbuktelvas nedbørfelt. Dette byr på kontraster både mht. vegetasjon, topografi og vann. De frodigere nedre deler står i kontrast til det karrige snaufjellet lengre opp mot Geittinden. Elva er sentral dette landskapet, og varierer mellom å gå i rolige partier til mer markante fosser. Ser man bort i fra at Sørbuktelva renner ut i Tustervatnet, er nedbørfeltet uten tekniske inngrep.

Vi mener konsekvensene for friluftsliv- eller brukerinteresser må ses i sammenheng med landskapskonsekvensene av tiltaket, når friluftslivsaktivitet ofte er basert på landskapsopplevelsene. Det har kommet frem at en utbygging av Sørbukta kraftverk vil medføre en rekke nye inngrep i et relativt uberørt naturområde. Etableringen av inntaksdam, vannvei og adkomstvei, samt en redusert vannføring, vil påvirke opplevelsen av området i en friluftslivssammenheng. Uberørte vann og vassdrag er viktige landskapselementer av betydning for friluftslivet. NVE mener at en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil senke områdes verdi med tanke på friluftsliv, da området vil miste sitt uberørte preg og landskapet vil bli sterkt påvirket gjennom permanente synlige inngrep. Elva sin verdi som landskapselement vil også bli redusert.

Etableringen av adkomstveien vil påvirke områdets urørthet. Den kan samtidig åpne opp for lettere adkomst fra riksveien. NVE mener at selv om veien kan åpne for lettere ferdsel inn til Sørbuktelva, vil totalt sett inngrepet i forbindelse med etableringen medføre at området ikke lenger vil fremstå som uberørt, og mister mye av sin verdi som inngangsport mot Geittinden.

NVE legger til grunn i sin vurdering at tiltaket totalt sett vil medføre negative konsekvenser for utøvelsen av friluftsliv.

Reindrift

Reindrift har stor betydning i samisk og lokal sammenheng når det kommer til økonomi, sysselsetting og kultur. I dag blir tap av beitearealer, forstyrrelser og sperring av trekk- og flyttleier i forbindelse med arealinngrep sett på som noen av de største truslene mot reindriftnæringen.

Det omsøkte tiltaket ligger i området ved Tustervatnet og Geittinden, og er innenfor Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt har et øvre reintall på totalt 2200 dyr i vårflokken i 2011. Det totale arealet til distriktet er 4162 km², og de disponerer reinbeiter i Bindal, Sømna, Brønnøy, Vevelstad, Alstahaug, Vefsn, Grane, Hemnes, og Hattfjelldal kommune.

Jillen-Njaarke benytter et mindre areal i søndre deler av Hemnes kommune. Her har Jillen-Njaarke hovedsakelig vår- sommerbeite, men området vest for Tustervatnet brukes også som et oppsamlingsområde. Vårbeitene i dette området er en viktig del av kalvingslandet til distriktet.

Høgfjellsområdene ved Geittinden, Forsmofjellet og Kjerringtinden har innslag av grønne dalganger og høyere topper. Dette er noe som er svært viktige sommerbeiter for reinen. Slike områder fungerer som trivselsområder for reinen, når varme og insektplage er en utfordring for dyrene. Høydeforskjellen i områdene er også viktig, og området fremstår som en av Jillen-Njaarke beste sommerbeiteområder. I søknaden beskriver søker at tiltaket direkte vil berøre vårbeite 1, sommerbeite, oppsamlingsområder, trekk- og drivningsleier, og at området har en stor verdi.

Reindriftsforvaltningen har i sin høringsuttalelse frarådet at det gis konsesjon til Sørbuktelva kraftverk. De henviser til at tiltaket vil berøre flere ulike særverdiene for reindriften, både direkte og indirekte. Reindriftsforvaltningen mener tiltaket vil ha stor negativ konsekvens for reindriften, og henstiller om at samlet belastning for distriktet må tillegges vesentlig vekt i NVEs avgjørelse. Hovedkonflikten er slik Reindriftsforvaltningen ser det etableringen av adkomstveien til kraftstasjonen. Dette kan medføre økt ferdsel inn i området, noe som er uheldig i nærheten av kalvingsland. Slik de ser det vil kunne bli økt ferdsel i området, selv om veien avstenges med bom. Flyttleiene til distriktet vil ikke bli påvirket av en utbygging av Sørbuktelva, men tiltaket kan derimot påvirke en naturlig trekklei. En redusert vannføring i elva kan være en ulempe, siden dette er et område mellom to beitesonger. NVE registrer at konsekvensene for reindrift er et hovedmoment i innsigelsene fra Sametinget og Nordland Fylkeskommune.

Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene kommentert hensynet til reindriften. De fremhever at det har vært dialog mellom søker og reinbeitedistriktet, og at de har vært på en felles befaringsområde. Videre går det frem at adkomstveien til kraftstasjonen vil kunne fremskynde planer om et samlingsskjerm for rein i området nord for kraftstasjonen. Reinbeitedistriktet har et ønske om at veien skal stenges for motorisert ferdsel for å forhindre forstyrrelser på beiteområdene, og Statskog foreslår å stenge veien med bom. NVE har ikke mottatt noen høringsuttalelse direkte fra Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt.

NVE mener tiltaket vil komme i et område hvor reindriftsinteressene allerede er under et sterkt press. Det må i slike områder vises ekstra varsomhet med å gi noen konsesjoner til tiltak som kan påvirke reindriften ytterligere negativt.

NVE støtter Reindriftsforvaltningen i deres vurdering om at adkomstveien til kraftstasjonen vil åpne for økt ferdsel i et område som i dag fremstår rolig og uberørt. Ved avstenging av adkomstveien med bom vil man kunne forhindre motorisert ferdsel, men den vil fortsatt tilrettelegge for økt menneskelig ferdsel i nærheten av beiteområdene. NVE mener økt trafikk og aktivitet i et område nær kalvingsland er uheldig, og at dette vil påvirke reindriftsinteressene negativt.

NVE er av den oppfatning at en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil påvirke viktige arealer for reindriften, både direkte og indirekte. NVE legger vekt på at tiltaket vil komme i nærheten av et kalvingsland, og at tiltaket kan få negativ konsekvens for dette området. Planområdet fremstår i dag som urørt, og vi mener de tekniske inngrepene i forbindelse med bygging av inntaksdam, rørgate, kraftstasjon, adkomstvei og økt menneskelig aktivitet, kan medføre negativ påvirkning på reinens bruk av området.

Med bakgrunn i vurderingene som er gjort ovenfor og den totale belastningen for reinbeitedistriktet er utsatt for, mener NVE det skal legges vekt på de negative konsekvensene for reindriften i konsesjonsspørsmålet.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil gi 8,2 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normalt for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og generere skatteinntekter. Videre vil Sørbuktelva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Samlet belastning

NVE skal i sine vurderinger ta hensyn til den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen utgjør konsekvensene av flere vannkraftanlegg og andre vassdragsinngrep innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte prosjektet kan ha begrensede virkninger for miljøet og andre brukerinteresser, kan de samlede virkningene av mange slike inngrep bli store.

I Hemnes kommune, og området ved Røssvatnet, er det allerede gjennomført og omsøkt en rekke kraftverksutbygginger. Dette gjelder både større kraftverk med tilhørende reguleringsmagasiner og overføringer, samt småkraftverk. NVE mener at det ikke bør gis konsesjoner til småkraftverk i de gjenværende vassdragene som har stor verdi, og som vil medføre en stor negativ konsekvens. Dette gjelder for biologisk mangfold, men også for andre allmenne interesser. Ytterligere utbygginger må derfor vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle, før eventuelle nye konsesjoner gis.

Det har etter NVEs mening i søknaden, høringsrunden og på befaring, fremkommet opplysninger som tilsier at Sørbuktelva kraftverk vil medføre store negative konsekvenser. NVE støtter seg også til høringsuttalelsene i vår vurdering av at Sørbuktelva og nedbørfeltet, er et viktig uberørt vassdrag og område i Hemnes kommune.

Tiltaket vil medføre negative konsekvenser for bl.a. reindrift, landskap, INON og friluftsliv. En utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil dermed øke den samlede belastningen i Røssåga-området. En konsesjon til Sørbuktelva kraftverk vil etter NVEs syn medføre en økning av den samlede belastningen i området.

Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og NVE mener det er skal tillegges en viss vekt i konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

NVE mener de viktigste negative konsekvensene av en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil være konsekvensene for landskap, INON, friluftsliv, reindrift, og til en viss grad samlet belastning. Dette er vektlagt i vårt vedtak.

En utbygging som omsøkt vil føre til store terrenginngrep i et verdifullt landskap, som i øvre deler bærer preg av høyfjellslandskap. Fraføringen av vann vil påvirke inntrykkstyrken til flere av fossene i Sørbuktelva, hvorav en er godt synlig på avstand. I tillegg vil inngrepene i forbindelse med etableringen av inntak og rørgate være et permanent inngrep i et høyfjellsområde, som vil frata området mye av uberørtheten og svekke landskapsopplevelsen. Etableringen av en 2500 meter lang adkomstvei langs Tustervatnet vil i tillegg være et inngrep som medvirker til at området mister sitt uberørte preg.

Tiltaket vil medføre en større reduksjon av INON-områder, herunder også villmarkspregede områder. Slik NVE ser det, er tiltaket dermed være i strid med OED sine retningslinjer for småkraftverk, særlig når dette ses i sammenheng med konsekvensene for friluftsliv og landskap.

Det har fremkommet under høringsrunden og på befaring at området er viktig for friluftsliv, og har en stadig øktende popularitet blant turgåere. Tiltaket ligger nær Røssvatnet, men området fremstår som uberørt, og er en mulig adkomstvei mot Geittinden. NVE mener en utbygging av Sørbuktelva vil påvirke friluftslivsaktivitetene negativt, og medfører at et område som i dag fremstår som attraktivt for turgåere vil miste mange av sine kvaliteter.

NVE mener en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil påvirke viktige reindriftsarealer, både direkte og indirekte. Dette kan få innvirkninger på reinens bruk av området, og medføre negative konsekvenser. Ved etablering av en adkomstvei inn i området, må en økt menneskelig ferdsel også påregnes.

Konsekvensene av en utbygging av Sørbuktelva kraftverk vil etter NVEs syn medføre en økning i den samlede belastningen i området ved Røssvatnet..

NVE mener prosjektet i Sørbuktelva vil gi store negative konsekvenser som ikke kan avbøtes tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak, slik at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Det kan derfor ikke gis konsesjon til prosjektet.

Søknaden for Sørbuktelva kraftverk ble sendt ut på høring sammen med ni andre småkraftsøknader i Hemnes kommune. NVE har på grunnlag av at det er knyttet store konflikter til prosjektet, valgt å avgjøre konsesjonsspørsmålet for Sørbuktelva kraftverk før de øvrige gjestående sakene.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. NVE gir ikke tillatelse til bygging av Sørbuktelva kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg – Kart

Sørbuktelva kraftverk - søknad om konsesjon

Vedlegg

